

Vierlingsbeek.

Den 10^{den} Augustus 1894 bezocht ik deze gemeente; ik reed van station Vierlingsbeek naar Baashees, van daar naar Vierlingsbeek, dan naar Sambek en eindelijk naar Boorneer.

Op de grens van de gemeente stond een eerewacht; aan de kern der gemeente een fanfare; aan het raadhuis eene zangvereniging. - Het was juist kermis en boeren, dienondag, omdat het de padvondsday van Vierlingsbeek was; de late mis was nog niet uit. -

Het raadhuis is boven de school, in het dak eener oude kerk; de entree is niet te beschrijven.

Op mijne audientie verschenen de geestelijkheid uit Vierlingsbeek en Voetsum, benevens de dominee (van Elzen), die moet zorgen voor $\pm$ 30 menschen, gepoot door de Maatschappij tot bevordering van welstand onder landbouwers in Noord-Brabant. - Verder nog een paar menschen, die gaarne vergunning wilden hebben nl. Verbeeten en Claesfen.

Na de audientie ging ik bij den burgemeester, een flinken boer, die een aangename indruk maakt, ontbijten; daarna reed ik, geescorteed door harmonie en eerewacht naar Sambek.

Veel bijzonders hoorde of zag ik niet te Vierlingsbeek, de secretaris, de zoon van een vroegeren commiss der directe belastingen, scheen goed op de hoogte, en scheen het goed met den burgemeester te kunnen vinden. Tweiden hebben $\pm$ 36 jaren dienst. -

Van de raadsleden waren er 4 in Vierlingsbeek, 1 te Groeningen en 2 te Voetsum.

De meisjes te Voetsum bezoeken de ^{meestal} bijzondere school te Vierlingsbeek of die te Sambek.

De dominee te Vierlingsbeek verzocht mij zijne kerk te komen kijken; ik voldeed niet aan dat verzoek; ik had geen tijd!

De administratie van den ontvanger was in vrij goede orde; als kasgeld werd verantwoord twee requis van den burgemeester tot een bedrag van f 250. -; zij moesten strekken om voorschotten te geven op arbeidsloon, dat later tot
een

Vierlingsbeek.

een hooger bedrag gemandateerd wordt. — Er was geen gezegeld ontrangeregister der schoolgelden. —

De administratie van den secretaris maakte een goeden indruk; er bestond echter geen register van aanvragen en beslissingen volgens de hinderwet; ook ontbrak een register van localiteiten, waarin vergunning is tot verkoop van sterke drank in het klein. — Bij vestiging in de gemeente werden geen afzonderlijke be-
schikkingen van vestiging verzonden; de duplicaat-geschiedschriften van verandering van woonplaats werden veranderd in goedaardige berichten. — De politieverordening was nog niet in overeenstemming gebracht met het nieuwe wetboek van strafrecht.

Den 29 April 1902 kwam ik weer in de gemeente. Op 't ging per spoor van Cuyk naar Vierlingsbeek, en wandelde van het station naar het raadhuis in ± 12 minuten.

Burgemeester Junius verkreeg in Mei 1900 zijn eerste ont-slag; hij was nu juist voor een dag of veertien overleden; op het laatste van zijn leven was hij geheel verlamd, en kende zijn eigen vrouw en kinderen niet meer.

Van de voet van de trap van het raadhuis werd ik opgewacht door B. en W.; over den zolder kwamen we eerst op de secretaris en daarna in de raadszaal! Daar zat ik met B. en W. wat te praten, en vernam ik van hem, dat het in de gemeente vrij goed gaat, niettegenstaande het bevolkingcijfer kleiner wordt. Vierlingsbeek is eindelijk een landbouwende gemeente. Veel mannen trekken van daar naar Duitschland, om de hooge loonen, die daar gegeven worden. Vooral de jonge vrouwen verkuren zich als milkmaids; voor jonge mannen is het op het oogenblik niet zoo gemakkelijk, om in Duitschland werk te vinden. Van daar dat de trek van mannen naar Duitschland een af-daan loeneemt. —

Ik was B. en W. op de buitengewoon belangrijke leunloosam-gegeven kinderen; volgens het stelsel van 1800 kwamen op 31 geboren zes leunloosam-gegeven kinderen voor. Ik vroeg hem naar de reden van dit ongewoonlijk verschijnsel. Het was hem nooit opgevallen. Ze zouden de oorzaak zoeken op te sporen en weg te nemen.

Vierlingsbeek.

B. en W. klaagden zeer over de moeite, welke het schouwen der waterleidingen hen veroorzaakte. Ze moesten — om geen proces verbaal te maken — soms driemaal herschouwen, en dan was het dikwijls nog maar half werk. Ik zees hem op het voorbeeld van Reldwint, waar alle waterleidingen op-
veest worden op kosten van de gemeente, doch kost dat nu slechts weinig, en wercht zeer goed, omdat alles uit eene hand gebeurt. Men ziede mij toe, het stelsel te zullen in praktijk brengen in Vierlingsbeek, met eene verhuizing van den hoofdelijken omslag van $\pm$ 150 zou men zich de noodige fondsen verschaffen; men meende, dat de Raad daar toe gaarne zoude overgaan. — Ik ben benieuwd of het zal gebeuren! —

Op mijne audientie verscheen slechts H. Broeder uit Verbeem; hij vroeg om eene vergunning op zijn naam overgeschreven te krijgen. Ik heb hem, en later ook aan B. en W., en aan den secretaris, den weg open om hiertoe te opereren. —

De geneeskundige dienst wordt waargenomen door Dr. Anderegg, een broer van Dr. Anderegg van Mill.

Dr. Anderegg ^{thans} ± 62 jr en getrouwd met eene dienst-meid uit het "logement" de "Bildeman", alwaar zij bij den eigenaar, Herckenrode, diende. Ze is ± 18 jr jonger dan haar man. Er zijn drie kinderen, twee meisjes en een jongen van 2 jr, die slechts kan leeren en alle scholen te Kermond of te Vlaasriek heeft afgehoord. Hij is zelfs nu nog op een pensionaat te Kermond.

De gemeente heeft zeer veel eigendommen, meestal waar de loos grond, gelegen op de oeveren van Overloon; men heeft daar vooral veel last van het water, en maakt de grond op dammen werpen, om des winters de boomen met de wortels buiten het water te houden. —

Bij onderzoek bleek mij, dat van de opmerkingen welke ik ^{schijnlijk} gemaakt had hoe mijn vorig bezoek zijn be-
nuttig was genomen. — Ik verneemt zelfs om aan den secretaris, en ziede hem, dat ik verbaasde, dat aan mijne werken, de inrichting der administratie betref-fende, nu beter gevolg zou worden gegeven. —

Vierlingsbeek.

Den 13 Maart 1905 kwam ik weer in Vierlingsbeek. Van uit Cuijk ging ik per spoor naar Vierlingsbeek. Ik bezocht de gemeenten Maasheus, Vierlingsbeek en Sambek en keerde toen per spoor van uit Boermer naar Vierlingsbeek terug.

Ter audientie verscheen slechts de pastoor van Voetum-klullen, de zleer van de hooveren. Zij vroeg om een tweede postbestelling voor zijn parochie en om een schalle aan den beem, twee zallen, waaraan ik weinig kan helpen. — Vervolgens vroeg hij de zleer van de hooveren — een weeggelepen jesuit — en sinds een half jaar pastoor te Voetum-klullen, na 15 jaar kapelaan te liegen te zijn geweest, dat zijn parochie een andere naam mocht krijgen. Voetum-klullen konk niet wani, hij zou daarvoor liever den naam St. Cornelis hebben, dat konk zoowel hier, pastoor van St. Cornelis!

Vier raadsleden waren in Vierlingsbeek, twee in Graeninge en een in klein Voetum; de verdeling is goed.

De gemeente heeft nog al eigendommen; de demenbosjes zijn tegen brandschade verzekerd; voor bosjes van 12 jaren wordt $\text{f} 2.50$ per $\text{f} 1000$ betaald; voor markt van 8 jaren $\text{f} 5$.

De gemeente kan er niet toe besluiten om het onderhoud der waterleidingen ten laste van de gemeente te brengen, het zeer men de goede wenschelijkheid daarvan erkent. Wel zou men hier toe kunnen komen, wanneer er een middel was om op de aangelanden de gemaakte kosten te verhalen, ^{tot} verhooping van den hoofdelijken aanslag wilde men niet besluiten.

De gemeente heeft geen algemeene begraafplaats, wel een stuk opland, dat daarvoor is afgegrensd, en dat als begraafplaats zal worden ingericht, zoodat men een ligk, en den keling of 200, want andere ligken gaan naar de kerkelijke begraafplaatsen — daar zou ik haden begraaven.

De kinderbezorging is nog steeds armen doelen; van de gemeente krijgt hij $\text{f} 450$, van het armbestuur $\text{f} 150$; — de verlastende armenpraktijk wordt op zijne kosten waargenomen, men doet ^{van de kelle} eenheid van uit Boermer, aan wie hij daarvoor $\text{f} 125$ betaalt.

Oven den veldwachter is men zeer tevreden; hij krijgt $\text{f} 325$ plus kleeding. Het behalingsonderwijs neemt niet erg op; er nemen

Vierlingsbeek.

niet meer dan een vijftal kinderen aan deel.

Armen vindt men in Vierlingsbeek haast niet; alleen de protestanten hebben een eigen armbestuur; verder maakt het algemeene armbestuur in allen behaften waarsin. Er worden in de gemeente zeer vele jonge biggen gefokt, vooral ook door kleine menschen; daarvan wordt veel geld verdiend, en veel armoede verholpen.

Den 11 Mei 1909 kwam ik weer in Vierlingsbeek; van uit Cuijk was ik toen in Maasheus geweest; ik ging later nog naar Sambek, en nam ten slotte te Effenep den beem naar den Maasch.

Bevegemeester Jerniskens was afwezig; hij maekt dien ding als ophouge voor de rechtbank te 's Bosch zijn; met de weltraubers postakte ik mijn twee wien vol.

De verkleende audientie aan pastoor en kapelaan, die niets bysonders te vertellen hadden; en aan hooveren, die klagen de over wani, ten bezwaare ten gevolge van het afheogen van een brug door de gemeente; hem hierat $\text{f} 15$ en $\text{f} 10$ verweken.

Vierlingsbeek verpachtte 72 kl. A. braekgrond voor 10 jaren aan drie humbergsche heeren, tegen $\text{f} 315$ per jaar; deze maekt van 60 kl. A. bouw- en weidegrond en van 12 kl. A. bosch; zij verwekten 35 mille. — De 60 kl. A. onderverhuurd aan twee hollandsche heeren.

Gemeente heeft juist nog 14 kl. A. ontgaren voor $\text{f} 3300$; men zaekt voor deze opanden thans een heerder. — Als ook deze zaak goed uitvalt, dan gaat gemeente nog 20 kl. A. braekgrond ontgaren.

Door alle ontginningen — ook die van het Puenlaarsche vlak — is het waterafvoerd verhoogd der waterleidingen thans onvoldoende; vooral van de Maas; de zleide maatschappij werkt thans een plan uit tot verbetering van de Maas van hier tot Kleffelt. Dat nog al wat geldt kosten, door dat een pre bruggen (o. a. aan de klullen diep onder Sambek) maekt vernieuwd en verbreed worden.

Er is nog geen algemeene begraafplaats; men wil er thans een behalingsonderwijs ergens in de beem van de gemeentelijke ontginningen.

Vierlingsbeek.

De genees- en verloskundige hulp wordt nog altijd verleend door Dr. Anderegge; deze ~~heer~~^{castel} op zijne posten bene voederwoud de Rosmeer met de verloskundige praktijk. Men is over hem niet erg meer bevreden; hij schijnt wat oud te worden!

Den 15 April 1913 bezocht ik per auto van uit Cuyk de gemeenten Maarshees, Vierlingsbeek en Dambek.

Secretaris van de kerk is vrij wel aan het maken geweest; hij is de zwager van den weeggevoerden burgemeester van Liden, de Wilolt; toen deze naar Indië vertrok, kreeg hij diens vrouw met zes kinderen te zijner laste. Dezer dagen vertrekken deze allen ook naar Indië. De secretaris is op het moment meer veel beter.

Er zijn nog slechts een tiental doozen op de secretarie; men zal er nu wat meer aanschaffen.

Er waren nog al veel menschen in Duitschland werken: 40 à 50; gelykelyk geen meisjes.

Onderhoud waterleidingen moet nog al goed zijn; ook van de Raam; deze laatste doet ingemeente vrouwen reuking kwada, omdat gemeente zoo laag ligt; van daar, dat men er weinig voor vaelt, gemeente te doen bijdragen in kosten van verbetering, volgens het plan van den aanblander van de Kleide Maatschappij, Veerhuizen; dat plan kost f 2.000.—

Er is nog geen staat van exploitatie van gemeentelijke bezittingen; men heeft er thans het nut van in te zien, en er overnield een te zullen aanleggen.

Boschen zijn tegen brand verzekerd; premie f 2.50; in 1912 brand, de een vrij groote uitgestrektheid af.

Sterk achtgeraden om zich voor de bebossching te wenden tot het Staatsboschbeheer; naar het schijnt, vaelt de burgemeester daar ook nog al veel voor.

Raadpleten worden bij candidaatstelling gehouwen; als burgemeester er niet voor zoekt, dan overden de open lijsten ingevorderd; met een raadsverkiezing bemerkt zich in gemeente feitelijke niemand.

In gemeente wordt iedere maand een zeer drukke vorkensmarkt gehouden; de andere markten hebben niets te bekennen.

Men heeft in gemeente een voederwoud, en, sinds korten

Vierlingsbeek.

tijd ook een goede dokter, Depe genaamd. Zoodra de tijd, waarover voederwoud benaemd werd, verstreken is, zal men hem laten gaan; met een dokter kan men het best af.

Uchhalings onderwijs wordt nog al gevolgd; aanst. winter zal men den eersten landbouwcursus geven; hoofd der school van den Berogh heeft de landbouwakte. — Tuinbouwcursus is er niet. — Enige jongens krijgen in Rosmeer onderwijs in het rekenen. —

Stoommuelfabriek; 500 koeien. Bovendien nog twee fabriekjes met handkracht, een te Lpoeringu, en een te Volcum — Mellem

Het aantal woningen is wel voldoende; maar er zijn nog al eenige kratten bij.

Er is thans een algemeene begraafplaats.

Den 12 Augustus 1918 bezocht ik per auto van uit Cuyk de gemeenten Maarshees, Vierlingsbeek en Dambek. Waar dat ik met burgemeester Trieter de ontginningen de Overloer was gaan bekijken, kwam ik veel te laat in Vierlingsbeek aan.

Er is nog geen beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; door de tijdsomstandigheden is het toch al zoo druk. Bovendien heeft de tegenwoordige secretaris de secretarie in een meer dan desbetreft staand van zijn voorganger overgenomen, en zal hij nog heel wat tijd behoeven, alvorens alles door hem op orde zal zijn gebracht.

Het Raadhuis is verbouwd, en is thans in redelijken staat; reuking is er genoeg, en van de reuking is behoorlijk partij gemaakt; bovendien is de opgang thans heel goed.

Voor de distributie der levensmiddelen is een afzonderlijk bureau ingericht; de distributie loopt goed.

De bijsopmarkten beginnen meer op de been; er waren meer een honderdtal bijsopen der markt.

W. en H. geven zich veel moeite, om de water.

Vierlingsbeek.

leidingen behoorlijk te onderhouden; voor wat de Oeffelsche Naam betreft, behloopte men zich, dat Sambek de eerste 400 l' op Sambeks gebied liet zitten; daardoor was de waterstand onder Vierlingsbeek 60 à 70 c. l. te hoog.

Er is woningnood in de gemeente; door den nood in Duitschland kwamen een tiental gezinnen van daar naar Vierlingsbeek terug; zoodra de oorlog gedaan is, keeren die gezinnen naar Duitschland terug.

Hen Kludt over de Bloeg van Scheltinga, den eigenaar van Saetaria; Naamschen in zijn dienst, jachtwieners en derg. krijgen geen gelegenheid om hunne godsdienstpligten behoorlijk te vervullen. — De konijnen spelen thans op Saetaria den Naas; de Bloeg heeft ze erot gespaard; en thans kan hij ze niet meer baas worden.

Even ik later in Sambek naar het anti-kroonsch drijven van de Bloeg van Scheltinga informeerde, bleek het, dat men in Sambek over genoemde Hen niet zoo ongunstig dacht als in Vierlingsbeek.

De moeilijkheden over het ontslag van de raedvrouw kwamen tot een goed einde; het ontslag bleef geland. haast; de raedvrouw leide zich daarbij zeer!

Gepleit om het tractement van den veldwachter wat te verbeuren; de man heeft maar f 500. — zonder vrije woning.

Wegens gebrek aan petroleum kan geen herhalingsonderwijs gegeven worden.

Er zijn geen armen dat naam heeft; het burgerlijk armbestuur heet rijk; de gemeente behoeft niet te supplereen.

Er waren ongeveer 25 Protestanten in de gemeente. Het Staatsboschbeheer heeft te veel werk onder handen, om zich thans met de bebosching van gemeente gronden te kunnen belasten; die komen later dan de beurt.

Den 2^{den} Juni 1922 berocht ik van uit Creyke de ge.

Vierlingsbeek.

meenten Vierlingsbeek en Maashees.

Een woningnood. Het Rijks premie werden 12 woningen gebouwd; brensien bouwde het burgerlijk armbestuur nog 2 woningen. — Er staan op het moment 2 woningen ledig!

Een partijschappen; men is het samen nog al eens. — Gemeente is geëlectrificeerd: Vorkum wordt vanuit Sambek bediend. — Voor draening en Vierlingsbeek werd een distributienet gebouwd. Maar voor f 45.000 geleend werd; licht 60 kracht 35 cent. Over 1921 was er een nadelig saldo van ± f 2000. —

Gemeente bezit ± 240 l. f. Er is wel een afzonderlijke baekhoeving open, maar die is de laatste jaren niet bijgehouden. Schans is men ter zake weer begonnen; burgermeester is met een kaart bezig van de diverse eigendommen.

Het boschbeest is niet groot: er is nog 15 l. f.; tegen brandschade verzekerd voor f 4600. — Er zijn nog al eens boschen afgebrand; laatste nog weer twee boschen, van 2 l. f. elk. — Men is niet bij Staatsboschbeheer, omdat men bang is voor bebosching, omdat het zoo dikwijls brandt. Burgermeester meent, dat daarbij opzet in het spel is.

Groote zorg wordt besteed aan de waterleidingen; ook de Oeffelsche Naam is goed in orde; waterschade wordt niet geleden.

Tot bescherming tegen Maaswater is er niets noodig als een klein dijltje van 100 l. Maar als dat doorbreekt dan loopt heel Muller onder. In 1920 scheelde het maar weinig, of het was gebeurd. Straus is het bijzonder versterkt!

In gemeente waant nog een Israëlitisch huishouden. Geen werkloosheid; ook niet geweest.

Distributiebedrijf levensmiddelen is geheel afgerekend; heeft f 3500 gekost. Bleeft goed gelopen.

De markten zijn niets meer, behalve de jonge biografen markt: die gaen goed.

Finantiën zijn goed: 2 1/10 gemeentelijke inkomstbelasting. Tot nu toe kost uitvoering laagere onderwijs met 1920 zoo goed als geen geld aan gemeente.

Kierlingsbeek.

Het zijn secretarissen heeft gemeente het niet getroffen; haer
lij gediplomeerd is, schijnt hij heel weinig capaciteiten te bezitten.
Het werk ter secretarie draeg daarvan duidelijke de sporen. Nab.
bers werd ambtenaar ter secretarie van Tilburg acht dagen
vóór dat de secretaris, die daar destijds ambtenaar was, van
daar vertrok. Volgens Nabbers bestond in Tilburg zijn enig
werk in het opstellen van de stakender registers van bevel
schriften. Dat zou het enige werk zijn geweest, waarvoor
lij geschikt was. Men had hem in Tilburg gelaasd.

Kierlingsbeek

Vierlingsbeek.

Den 10^{den} Augustus 1894 bezocht ik deze gemeente; ik reed van station Vierlingsbeek naar Baashees, van daar naar Vierlingsbeek, dan naar Sambek en eindelijk naar Boorneer.

Op de grens van de gemeente stond een eerewacht; aan de kern der gemeente een fanfare; aan het raadhuis eene zangvereniging. - Het was juist kermis en boeren, dienondag, omdat het de padvondsday van Vierlingsbeek was; de late mis was nog niet uit. -

Het raadhuis is boven de school, in het dak eener oude kerk; de entree is niet te beschrijven.

Op mijne audientie verschenen de geestelijkheid uit Vierlingsbeek en Voetsum, benevens de dominee (van Elzen), die moet zorgen voor $\pm$ 30 menschen, gepoot door de Maatschappij tot bevordering van welstand onder landbouwers in Noord-Brabant. - Verder nog een paar menschen, die gaarne vergunning wilden hebben nl. Verbeeten en Claesfen.

Na de audientie ging ik bij den burgemeester, een flinken boer, die een aangename indruk maakt, ontbijten; daarna reed ik, geescorteed door harmonie en eerewacht naar Sambek.

Veel bijzonder hoorde of zag ik niet te Vierlingsbeek, de secretaris, de zoon van een vroegeren commiss der directe belastingen; scheen goed op de hoogte, en scheen het goed met den burgemeester te kunnen vinden. Tweiden hebben $\pm$ 36 jaren dienst. -

Van de raadsleden waren er 4 in Vierlingsbeek, 1 te Groeningen en 2 te Voetsum.

De meisjes te Voetsum bezoeken ^{meestal} de bijzondere school te Vierlingsbeek of die te Sambek.

De dominee te Vierlingsbeek verzocht mij zijne kerk te komen kijken; ik voldeed niet aan dat verzoek; ik had geen tijd!

De administratie van den ontvanger was in vrij goede orde; als kasgeld werd verantwoord twee reequis van den burgemeester tot een bedrag van f 250. -; zij moesten strekken om voorschotten te geven op arbeidsloon; dat later tot
een

Vierlingsbeek.

een hooger bedrag gemandateerd wordt. — Er was geen gezegeld ontrangerregister der schoolgelden. —

De administratie van den secretaris maakte een goeden indruk; er bestond echter geen register van aanvragen en beslissingen volgens de hinderwet; ook ontbrak een register van localiteiten, waarin vergunning is tot verkoop van sterke drank in het klein. — Bij vestiging in de gemeente werden geen afzonderlijke be-
schikkingen van vestiging verzonden; de duplicaat-geschiedschriften van verandering van woonplaats werden veranderd in goedaardige berichten. — De politieverordening was nog niet in overeenstemming gebracht met het nieuwe wetboek van strafrecht.

Den 29 April 1902 kwam ik weer in de gemeente. Op 't ging per spoor van Cuyk naar Vierlingsbeek, en wandelde van het station naar het raadhuis in ± 12 minuten.

Burgemeester Junius verkreeg in Mei 1900 zijn eerste ont-slag; hij was nu juist voor een dag of veertien overleden; op het laatste van zijn leven was hij geheel verlamd, en kende zijn eigen vrouw en kinderen niet meer.

Van de voet van de trap van het raadhuis werd ik opgewacht door B. en W.; over den zolder kwamen we eerst op de secretaris en daarna in de raadszaal! Daar zat ik met B. en W. wat te praten, en vernam ik van hem, dat het in de gemeente vrij goed gaat, niettegenstaande het bevolkingcijfer kleiner wordt. Vierlingsbeek is eindelijk een landbouwende gemeente. Veel mannen trekken van daar naar Duitschland, om de hooge loonen, die daar gegeven worden. Vooral de jonge vrouwen verkuren zich als milkmaids; voor jonge mannen is het op het oogenblik niet zoo gemakkelijk, om in Duitschland werk te vinden. Van daar dat de trek van mannen naar Duitschland een af-daan toeneemt. —

Ik was B. en W. op de buitengewoon belangrijke leunloosam-gegeven kinderen; volgens het stelsel van 1800 kwamen op 31 geboren zes leunloosam-gegeven kinderen voor. Ik vroeg hem naar de reden van dit ongewoonlijk verschijnsel. Het was hem nooit opgevallen. Ze zouden de oorzaak zoeken op te sporen en weg te nemen.

Vierlingsbeek.

B. en W. klaagden zeer over de moeite, welke het schouwen der waterleidingen hen veroorzaakte. Ze maesten — om geen proces verbaal te maken — soms driemaal herschouwen, en dan was het dikwijls nog maar half werk. Ik zees hem op het voorbeeld van Reldwint, waar alle waterleidingen op-
veest worden op kosten van de gemeente, doch kost daarvan slechts weinig, en werkt zeer goed, omdat alles uit eene hand gebeurt. Men ziede mij toe, het stelsel te zullen in praktijk brengen in Vierlingsbeek, met eene verhuizing van den hoofdelijken omslag van $\pm$ 150 zou men zich de noodige fondsen verschaffen; men meende, dat de Raad daarvoor gaarne zoude overgaan. — Ik ben benieuwd of het zal gebeuren! —

Op mijne audientie verscheen slechts H. Broeder uit Vorsten; hij vroeg om eene vergunning op zijn naam overgeschreven te krijgen. Ik heb hem, en later ook aan B. en W., en aan den secretaris, den weg open om hiertoe te opereren. —

De geneeskundige dienst wordt waargenomen door Dr. Anderegg, een broer van Dr. Anderegg van Mill.

Dr. Anderegg ^{thans} ± 62 jr en getrouwd met eene dienst-meid uit het "logement" de "Bildeman", alwaar zij bij den eigenaar, Herckenrodt, diende. Ze is ± 18 jr jonger dan haar man. Er zijn drie kinderen, twee meisjes en een jongen van 2 jr, die slechts kan lezen en alle scholen te Kermond en te Vlaarrecht heeft afgehoofd. Hij is zelfs nu nog op een pensionaat te Kermond.

De gemeente heeft zeer veel eigendommen, meestal waar de loos grond, gelegen op de oeveren van Overloon; men heeft daar vooral veel last van het water, en maekt de grond op dammen werpen, om des winters de boomen met de wortels buiten het water te houden. —

Bij onderzoek bleek mij, dat van de opmerkingen welke ik ^{schijnlijk} gemaakt had hoe mijn vorig bezoek zijn be-
nuttig was genomen. — Ik verneemt zelfs om aan den secretaris, en ziede hem, dat ik verbaasde, dat aan mijne werken, de inrichting der administratie betref-fende, nu beter gevolg zou worden gegeven. —

Vierlingsbeek.

Den 13 Maart 1905 kwam ik weer in Vierlingsbeek. Van uit Cuijk ging ik per spoor naar Vierlingsbeek. Ik bezocht de gemeenten Maasheus, Vierlingsbeek en Sambek en keerde toen per spoor van uit Boermer naar Vierlingsbeek terug.

Ter audientie verscheen slechts de pastoor van Voetum-Mullum, de zleer van de hooveren. Zij vroeg om een tweede postbestelling voor zijn parochie en om een schalle aan den kerk, twee zallen, waaraan ik weinig kan helpen. — Vervolgens vroeg hij de zleer van de hooveren — een weeggelepen jesuit — en sinds een half jaar pastoor te Voetum-Mullum, na 15 jaar kapelaan te liegen te zijn geweest, dat zijn parochie een andere naam mocht krijgen. Voetum-Mullum konk niet want, hij zou daarvoor liever den naam St. Cornelis hebben, dat konk zoowel hier, pastoor van St. Cornelis!

Vier raadsleden waren in Vierlingsbeek, twee in Graeninge en een in klein Voetum; de verdeling is goed.

De gemeente heeft nog al eigendommen; de demenbosjes zijn tegen brandschade verzekerd; voor bosjes van 12 jaren wordt $\text{f} 2.50$ per $\text{f} 1000$ betaald; voor markt van 8 jaren $\text{f} 5$.

De gemeente kan er niet toe besluiten om het onderhoud der waterleidingen ten laste van de gemeente te brengen, het zeer men de goede wenschelijkheid daarvan erkent. Wel zou men hier toe kunnen komen, wanneer er een middel was om op de aangelanden de gemaakte kosten te verhalen, ^{tot} verhooping van den hoofdelijken aanslag wilde men niet besluiten.

De gemeente heeft geen algemeene begraafplaats, wel een stuk opland, dat daarvoor is afgegrensd, en dat als begraafplaats zal worden ingericht, zoodat men een ligk, en den keling of 200, want andere ligken gaan naar de kerkelijke begraafplaatsen — daar zou ik haden begraaven.

De kinderbezorging is nog steeds armen doelen; van de gemeente krijgt hij $\text{f} 450$, van het armbestuur $\text{f} 150$; — de verlenende armenpraktijk wordt op zijn kosten waargenomen, men doet ^{van de kerk} eenheid van uit Boermer, aan wie hij daarvoor $\text{f} 125$ betaalt.

Over den veldwachter is men zeer tevreden; hij krijgt $\text{f} 325$ plus kleeding. Het behoudingsonderwijs neemt niet erg op; er nemen

Vierlingsbeek.

niet meer dan een vijftal kinderen aan deel.

Armen vindt men in Vierlingsbeek haast niet; alleen de protestanten hebben een eigen armbestuur; verder maakt het algemeene armbestuur in allen behoeften voorzien. Er worden in de gemeente zeer vele jonge kinderen gefokt, vooral ook door kleine menschen; daarvande betaald veel geld verdiend, en veel armoede overblijven.

Den 11 Mei 1909 kwam ik weer in Vierlingsbeek; van uit Cuijk was ik toen in Maasheus geweest; ik ging later nog naar Sambek, en nam ten slotte te Effenep den kerk naar den Maasch.

De burgemeester Jermiskens was afwezig; hij moest dien dag als ophanger voor de rechtbank te 's Bosch zijn; met de wethouders kon ik mijn twee uur vol.

De verlenende audientie aan pastoor en kapelaan, die niets bysonders te vertellen hadden; en aan hooveren, die klagen over menberbezuurder ten gevolge van het afhoogen van een brug door de gemeente; hem hieraf $\text{f} 10$ en $\text{f} 10$ verweken.

Vierlingsbeek verpachtte 72 kl. A. braekgrond voor 10 jaren aan drie humbergsche heeren, tegen $\text{f} 315$ per jaar; deze maakt van 60 kl. A. bouw- en weidegrond en van 12 kl. A. bosch; zij verweken 35 millen. — De 60 kl. A. onderverhuurd aan twee hollandsche heeren.

De gemeente heeft juist nog 14 kl. A. ontgaren voor $\text{f} 3300$; men heeft voor deze opanden thans een heerder. — Als ook deze zaak goed uitvalt, dan gaat gemeente nog 20 kl. A. braekgrond ontgaren.

Over alle ontginningen — ook die van het Oenlaarsche vlak — is het waterafvoerend verzoegen der waterleidingen thans onvoldoende; vooral van de Maas; de zleide maatschappij werkt thans een plan uit tot verbetering van de Maas van hier tot Kleffelt. Dat nog al wat geldt kosten, door dat een pre bruggetje (o. a. aan de Mullensche diep onder Sambek) moeten vernieuwd en verbreed worden.

Er is nog geen algemeene begraafplaats; men wil er thans een behouding ergens in de buurt van de gemeentelijke ontginningen.

Vierlingsbeek.

De genees- en verloskundige hulp wordt nog altijd verleend door Dr. Anderegge; deze ~~heer~~^{castel} op zijne posten bene voederwoud de Rosmeer met de verloskundige praktijk. Men is over hem niet erg meer bevreden; hij schijnt wat oud te worden!

Den 15 April 1913 bezocht ik per auto van uit Cuyk de gemeenten Maarshees, Vierlingsbeek en Dambek.

Secretaris van de kerk is vrij wel aan het maken geweest; hij is de zwager van den weeggevoerden burgemeester van Linder, de Wilolt; toen deze naar Indië vertrok, kreeg hij diens vrouw met zes kinderen te zijner laste. Dezer dagen vertrekken deze allen ook naar Indië. De secretaris is op het moment meer veel beter.

Er zijn nog slechts een tiental doozen op de secretarie; men zal er nu wat meer aanschaffen.

Er waren nog al veel menschen in Duitschland werken: 40 à 50; gelykelyk geen meisjes.

Onderhoud waterleidingen moet nog al goed zijn; ook van de Raam; deze laatste doet ingemeente trouwen uuking kwada, omdat gemeente zoo laag ligt; van daar, dat men er weinig voor vaelt, gemeente te doen bijdragen in kosten van verbetering, volgens het plan van den aanblander van de Kleide Maatschappij, Veerhuizen; dat plan kost f 2.000.—

Er is nog geen staat van exploitatie van gemeentelijke bezittingen; men heeft er thans het nut van in te zien, en er overnield een te zullen aanleggen.

Boschen zijn tegen brand verzekerd; premie f 2.50; in 1912 brand, de een vijfgroote uitgestrektheid af.

Sterke achtoperaden om zich voor de bebossching te wenden tot het Staatsboschbeheer; naar het schijnt, vaelt de burgemeester daar ook nog al veel voor.

Raadpleten worden bij candidaatstelling gehouwen; als burgemeester er niet voor zoekt, dan overden de open lijsten ingevorderd; met een raadsverkiezing bemerkt zich in gemeente feitelijke niemand.

In gemeente wordt iedere maand een zeer drukke vorkensmarkt gehouden; de andere markten hebben niets te bekennen.

Men heeft in gemeente een voederwoud, en, sinds korten

Vierlingsbeek.

tijd ook een goede dokter, Depe genaamd. Zoodra de tijd, waarover voederwoud benaemd werd, verstreken is, zal men hem laten gaan; met een dokter kan men het best af.

Uchhalings onderwijs wordt nog al gevolgd; aanst. winter zal men den eersten landbouwcursus geven; hoofd der school van den Berogh heeft de landbouwakte. — Tuinbouwcursus is er niet. — Enige jongens krijgen in Rosmeer onderwijs in het rekenen. —

Stoommuelfabriek; 500 koeien. Bovendien nog twee fabriekjes met handkracht, een te Lpoeringu, en een te Volcum — Mellem

Het aantal woningen is wel voldoende; maar er zijn nog al eenige kratten bij.

Er is thans een algemeene begraafplaats.

Den 12 Augustus 1918 bezocht ik per auto van uit Cuyk de gemeenten Maarshees, Vierlingsbeek en Dambek. Waar dat ik met burgemeester Trieter de ontginningen de Overloos was gaan bekijken, kwam ik veel te laat in Vierlingsbeek aan.

Er is nog geen beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; door de tijdsomstandigheden is het toch al zoo druk. Bovendien heeft de tegenwoordige secretaris de secretarie in een meer dan desbetreft staand van zijn voorganger overgenomen, en zal hij nog heel wat tijd behoeven, alvorens alles door hem op orde zal zijn gebracht.

Het Raadhuis is verbouwd, en is thans in redelijken staat; ruimte is er genoeg, en van de ruimte is behoorlijk partij gemaakt; bovendien is de opgang thans heel goed.

Voor de distributie der levensmiddelen is een afzonderlijk bureau ingericht; de distributie loopt goed.

De bijsopmarkten beginnen meer op te leven; er waren meer een honderdtal bijsopen der markt.

W. en H. geven zich veel moeite, om de water..

Vierlingsbeek.

leidingen behoorlijk te onderhouden; voor wat de Oeffelsche Naam betreft, behloogde men zich, dat Sambek de eerste 400 l' op Sambeks gebied liet zitten; daardoor was de waterstand onder Vierlingsbeek 60 à 70 c. l. te hoog.

Er is woningnood in de gemeente; door den nood in Duitschland kwamen een tiental gezinnen van daar naar Vierlingsbeek terug; zoodra de oorlog gedaan is, keeren die gezinnen naar Duitschland terug.

Hen Kludt over de Bloeg van Scheltinga, den eigenaar van Saetaria; Naamschen in zijn dienst, jachtwieners en derg. krijgen geen gelegenheid om hunne godsdiensplichten behoorlijk te vervullen. — De konijnen spelen thans op Saetaria den Naas; de Bloeg heeft ze erot gespaard; en thans kan hij ze niet meer baas worden.

Even ik later in Sambek naar het anti-kroonsch drijven van de Bloeg van Scheltinga informeerde, bleek het, dat men in Sambek over genoemde Hen niet zoo ongunstig dacht als in Vierlingsbeek.

De moeilijkheden over het ontslag van de raedvrouw kwamen tot een goed einde; het ontslag bleef geland. haast; de raedvrouw leide zich daarbij zeer!

Gepleit om het tractement van den veldwachter wat te verbeuren; de man heeft maar f 500. — zonder vrije woning.

Wegens gebrek aan petroleum kan geen herhalingsonderwijs gegeven worden.

Er zijn geen armen dat naam heeft; het burgerlijk armbestuur heet rijk; de gemeente behoeft niet te suppleeren.

Er waren ongeveer 25 Protestanten in de gemeente. Het Staatsboschbeheer heeft te veel werk onder handen, om zich thans met de bebosching van gemeente gronden te kunnen belasten; die komen later dan de beurt.

Den 2^{den} Juni 1922 berocht ik van uit Creyke de ge.

Vierlingsbeek.

meenten Vierlingsbeek en Maashees.

Een woningnood. Het Rijks premie werden 12 woningen gebouwd; brensien bouwde het burgerlijk armbestuur nog 2 woningen. — Er staan op het moment 2 woningen ledig!

Een partijschappen; men is het samen nog al eens. — Gemeente is geëlectrificeerd: Vorkum wordt vanuit Sambek bediend. — Voor draening en Vierlingsbeek werd een distributienet gebouwd. Daarvoor f 45.000 geleend werd; licht 60 kracht 35 cent. Over 1921 was er een nadelig saldo van ± f 2000. —

Gemeente bezit ± 240 l. f. Er is wel een afzonderlijke boekhouding open, maar die is de laatste jaren niet bijgehouden. Schans is men ter zake weer begonnen; burgermeester is met een kaart bezig van de diverse eigendommen.

Het boschbeest is niet groot: er is nog 15 l. f.; tegen brandschade verzekerd voor f 4600. — Er zijn nog al eens boschen afgebrand; laatste nog weer twee boschen, van 2 l. f. elk. — Men is niet bij Staatsboschbeheer, omdat men bang is voor bebosching, omdat het zoo dikwijls brandt. Burgermeester meent, dat daarbij opzet in het spel is.

Groote zorg wordt besteed aan de waterleidingen; ook de Oeffelsche Naam is goed in orde; waterschade wordt niet geleden.

Tot bescherming tegen Maaswater is er niets noodig als een klein dijltje van 100 l. Maar als dat doorbreekt dan loopt heel Muller onder. In 1920 scheelde het maar weinig, of het was gebeurd. Straus is het bijzonder versterkt!

In gemeente waant nog een Israëlitisch huishouden. Geen werkloosheid; ook niet geweest.

Distributiebedrijf levensmiddelen is geheel afgerekend; heeft f 3500 gekost. Bleeft goed gelopen.

De markten zijn niets meer, behalve de jonge biografen markt: die gaen goed.

Finantiën zijn goed: 2 1/10 gemeentelijke inkomstbelasting. Tot nu toe kost uitvoering laagere onderwijs met 1920 zoo goed als geen geld aan gemeente.

Kierlingsbeek.

Het zijn secretarissen heeft gemeente het niet getroffen; haer
lij gediplomeerd is, schijnt hij heel weinig capaciteiten te bezitten.
Het werk ter secretarie draeg daarvan duidelijke de sporen. Nab-
bers werd ambtenaar ter secretarie van Tilburg acht dagen
vóór dat de secretaris, die daar destijds ambtenaar was, van
daar vertrok. Volgens Nabbers bestond in Tilburg zijn enig
werk in het opstellen van de stakender registers van bevel-
schriften. Dat zou het enige werk zijn geweest, waarvoor
lij geschikt was. Men had hem in Tilburg gelaasd.

Kierlingsbeek